

2. Гончаренко, Т.Л. Використання історичного матеріалу як засіб розвитку пізнавального інтересу учнів під час вивчення електричних явищ в основній школі / Косинський І.А., Гончаренко Т.Л. // Пошук молодих. Випуск 15: Збірник матеріалів Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції [“Технології компетентісно-орієнтованого навчання природничо-математичних дисциплін”], (Херсон, 14-15 квітня 2016р) / Укладач: В.Д. Шарко. – Херсон: ПП Вишемирський В.С. - 2016. – (172 с.) С.27-29

ВИКОРИСТАННЯ ІСТОРИЧНОГО МАТЕРІАЛУ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ УЧНІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ЕЛЕКТРИЧНИХ ЯВИЩ В ОСНОВНІЙ ШКОЛІ

*Косинський І.А., Гончаренко Т.Л.
Херсонський державний університет*

Актуальність теми: До завдань сучасної загальноосвітньої школи входить створення умов для формування творчої особистості, реалізації та самореалізації її природних задатків і можливостей в освітньому процесі. Одним з шляхів підвищення ефективності навчально-виховного процесу, сприяння всебічному і гармонійному розвитку школяра, його інтелектуальному і пізнавальному зростанню є розвиток пізнавального інтересу учнів у процесі вивчення навчальних предметів, зокрема фізики.

Мета даної статті – розглянути можливості використання історичного матеріалу як засобу розвитку пізнавального інтересу учнів при вивченні електричних явищ в основній школі. До завдань, які необхідно було розв’язати увійшли:

- аналіз науково-методичної літератури з теми дослідження;
- визначення поняття «пізнавальний інтерес»;
- розкриття можливостей використання історичного матеріалу як засобу розвитку пізнавального інтересу школярів під час вивчення електричних явищ в основній школі.

Аналіз літературних джерел із проблеми активізації пізнавального інтересу учнів засвідчив, що вченими досліджувались: психологічні аспекти пізнавального інтересу (Л.Божович, А.Леонтьєв, І.Подласий, А.Реан); шляхи розвитку пізнавального інтересу учнів (В.Паламарчук, Г.Щукіна, М.Алексєєва, І.Подласий); зв'язок пізнавальної активності, інтересу та пізнавальних потреб

школярів (Л. Арістова, В.Лозова, Н. Морозова, В. Онищук, Т. Шамова, Г. Щукіна), різні аспекти розвитку пізнавального інтересу на уроках фізики (Ю.Вакула, І.Коробова, Ю.Рева, А.Усова, В.Шарко та ін..)

Аналіз науково-методичної літератури дав підстави говорити, що пізнавальний інтерес це складне поняття і єдиного підходу до його визначення серед вчених немає. Пізнавальний інтерес розглядається як:

- один з внутрішніх позитивних мотивів навчання [5];

- емоційно усвідомлена, вибірково спрямованість особистості, яка звернена до предмета й діяльності, пов'язаної з ним, що супроводжується внутрішнім задоволенням від результатів цієї діяльності. Він має пошуковий характер, підвищує можливості розумового розвитку учня (В.Паламарчук), сприяє усвідомленій самостійності (О.Савченко), викликає продуктивну роботу (В.Лозова), змінює способи розумової діяльності (Г.Щукіна), є умовою розвитку творчої особистості (М. Алексєєва) [3];

- ефективний засіб успішного навчання, необхідна умова досягнення позитивних наслідків, найважливіший мотив пізнавальної діяльності людини, який збуджує її до пошуку істини, сприяє оволодінню учнями досвідом пошукової діяльності в атмосфері загального захоплення цікавою справою [1];

Пізнавальний інтерес виявляється в емоційному відношенні школяра до об'єкта пізнання. Основною ознакою пізнавального інтересу є позитивне відношення, емоційно-пізнавальна спрямованість і внутрішня безпосередня мотивація [4]. Пізнавальний інтерес формується і розвивається в діяльності.

Вчені виокремлюють декілька стадій розвитку пізнавального інтересу:

- 1) цікавість – елементарна стадія виборчого відношення, обумовлена суто зовнішніми обставинами, які привертають увагу людини;
- 2) допитливість, яка характеризується прагненням людини зазирнути за межі побаченого;
- 3) пізнавальний інтерес, який проявляється у пізнавальній активності, чіткій виборчій спрямованості навчальних предметів, цінною мотивацією;
- 4) теоретичний інтерес, пов'язаний з прагненням к пізнанню складних теоретичних питань окремої науки, виступає ознакою інтересу учня до

науково-технічної творчості. Ці стадії розвитку пізнавального інтересу не можна розглядати відокремлено один від одного, тому, що в реальному процесі вони представляють собою різноманітні поєднання, які утворюють найскладніші взаємозв'язки [6].

В.Шарко виділяє дві групи шляхів розвитку пізнавального інтересу: зацікавлення змістом навчального матеріалу; зацікавлення видами діяльності у процесі вивчення фізики [5]. До першої групи можна віднести: історичні та біографічні відомості, політехнічний матеріал та ін., до другої групи: складання і розв'язування фізичних задач, ребусів та кросвордів, застосування ІКТ, виконання дослідницьких завдань, демонстраційний експеримент, виконання проектів з фізики та ін..

Відповідно до календарно-тематичного планування вивчення фізики в основній школі, нами було підібрано матеріали, розроблена методика їх використання на різних етапах уроку та під час виконання домашнього завдання і самостійної пошукової роботи учнів, як засіб розвитку пізнавального інтересу при вивченні електричних явищ в основній школі. Навчально-методичні матеріали історичного змісту включали: фрагменти уроків з використанням історичного матеріалу, ребуси, кросворд, фотозадачі, якісні задачі, відеоматеріали. При виборі матеріалу були використані книги з історії фізики, а також Інтернет ресурс «youtube». Нами було підібрано наступні матеріали історичного змісту: довідки про відкриття, експерименти, бібліографічні відомості до 7 уроків, відеоматеріали до 5 уроків, 5 фотозадач, 8 ребусів, 1 кросворд. Зокрема до уроку з теми «Електричний струм. Дії електричного струму» підібрано: фотографії вчених, повідомлення про дослідження електрики Пітером ван Мушенбруком (фізіологічна дія – удар струмом від «лейденської банки»), Луїджі Гальвані (дія на м'язи жаби), Алессандро Вольта, Джон Деніель Гемфрі Деві (хімічна дія), В.В.Петров (світлова і теплова дія), Ерстед (магнітна дія), фрагмент відеофільму «Шок и трепет. История электричества», розробку повторення на уроці експерименту Вольта щодо фізіологічних (смакових) відчуттів струму.

Впровадження розроблених навчально-методичних матеріалів було здійснено на базі 9 класу Херсонської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №36 Херсонської міської ради. Аналіз анкетування учнів, метою якого було визначення рівня їх пізнавального інтересу (за [2]) дав підстави для висновку, що результатом впровадження запропонованих матеріалів стали позитивні зрушення у рівні сформованості пізнавального інтересу учнів

Висновок: Історичний матеріал з фізики має широкі можливості для розвитку в учнів пізнавального інтересу. Шляхами розвитку якого на уроках фізики може бути зацікавлення змістом навчального матеріалу та зацікавлення видами діяльності. Для розвитку стійкого пізнавального інтересу учнів учитель повинен проводити систематичну роботу на кожному уроці. Впровадження розробленого нами навчально-методичного забезпечення для вивчення електричних явищ в основній школі дало позитивні результати з розвитку пізнавального інтересу учнів і його можна використовувати у практичній діяльності.

Література

1. Бібік Н.М. Формування пізнавальних інтересів молодших школярів. / Н.М.Бібік - К.: Віпол, 1987.- 96 с.
2. Диагностика уровней сформированности познавательных интересов школьников. [Електронний ресурс] : [режим доступу]: <https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwjLso225bPKAhXH2SwKHx81D70QFggiMAE&url=http%3A%2F%2Fwiki.iteach.ru%2Fimages%2F%2Ff1%2F%25D0%2594.doc&usg=AFQjCNEh9idz9suMdra1PAD7oVYf3Fgv0A>
3. Музиченко Л. Б. Пізнавальний інтерес та його формування засобами сучасної авторської пісні / Музиченко Л. Б - [Електронний ресурс] : Українська наука в мережі Інтернет / [Режим доступу]: <http://intkonf.org/kandped-nauk-muzichenko-l-b-piznavalniy-interes-ta-yogo-formuvannya-zasobami-suchasnoyi-avtorskoyi-pisni/>
4. Морозова Н. Г. Формирование познавательных интересов у аномальных детей / Н. Г. Морозова – М.: Просвещение, 1969. – 280 с.
5. Проектування навчального процесу з фізики: [Навчально-методичний посібник для організаторів і викладачів післядипломної педагогічної освіти, слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних

працівників, методистів системи післядипломної педагогічної освіти] /В.Д. Шарко, Т.Л. Гончаренко. – Херсон. Грінь Д.С., 2013. – 196 с.

6. Щукина Г.И. Педагогические проблемы формирования познавательного интереса учащихся- ся / Г. И. Щукина. – М.: Просвещение, 1995. – 160 с.